

VIÐMERKINGAR

Lurtið eftir Johan í Kollafirði!

Skilagóðir javnaðarmenn eiga virðing uppiborna, klára teir at steðga privatkommunismuni

Sjúrður Skaale

Tað ber ikki til bara at verja tað, sum vit hava. Vit mugu finna uppá okkurt nýtt. Og tá vit hava funnið uppá okkurt nýtt, skulu vit aftur finna uppá okkurt nýtt.

Hesin hugurður er grundarlagið undir vinnupolitikkinum í øllum framkomnum londum. Og tað er orsøkin til, at tey eru framkomin. Í tíðum har arbeiðspláss flyta og alt kann verða gjørt nógv biligari í eysturlondum, er alneyðugt at finna nýggjar vinnuvegir.

Ti nýta øll framkomin lond veldugar upphæddir til vinnugransking: Hvussu gera vit tað betri, sum vit longu gera, hvussu finna vit uppá nýtt, og hvussu marknaðarføra vit.

Granskingin kastar einki av sær fyrstu tíðina - men hon gerst so við og við grundarlag undir einum stórum parti av búskapinum.

Lond, sum satsa upp á gransking, fáa altíð ein framlitandi, offensivan og sterkan búskap.

Tann defensivi búskapurin

Í Føroyum hava persónligir slóðratarar givið landsbúskapinum nýggj bein at standa á. John Dam, Eiler Jacobsen og eitt ótal av øðrum, bæði stórum og smáum, hava verið framlitandi og offensivir.

Men okkara politikarar hava verið afturlitandi og defensivir. Í staðin fyri at stuðla teimum, sum kunnu finna okkum nýggj bein at standa á, hava teir verið panískt ræddir fyri, at tey beiniin, vit longu hava, skulu brotna.

Í 1980´num kostaði henda ræðsla okkum kanska einar 10 milliardiir tilsamans. Hugsanin var, at

alt tað, sum var, skuldi verða verandi. Eisini tað, sum ikki bar seg, Konkurslógin varð sett úr gildi, tí politikarar dugdu ikki at ímynda sær, at menn, hvørs skip før á heysin, nakrantíð kundu finna uppá nakað annað at gera.

Privatmenn finga nógvar pengar, og Palleba fekk eina stóra rokning. Finn-bogi Ísakson nevndi hetta mangan illgrunasama almenna-privata samstarv "privatkommunisma". Hon hevði til endans við sær at alt skramblaði saman, og fólkíð fekk ein mylnustein av skuld um hálsin.

Vísdomsorð úr Kollafirði
Undir síðsta valstriðið komu nógv vísdomsorð úr Kollafirði. Johan segði m.a. nakað soleiðis um vinnupolitikk: "Um ein maður dettur á vegnum, so trúgva vit sjálvsgagt uppá, at hann er førur fyri at reisa seg upp og ganga víðari. Hann verður ikki liggjandi til hann doyir."

Trupulleikin er, at politikararnir ikki hava havt somu trúgv, tá tað snýr seg um eitt skip, sum fer av knóranum. Tá hevur hugsanin verið, at tey, sum missa arbeiði, ongantíð kunnu fara at gera nakað annað. Og tí mugu vit

hjálpa teimum at gera tað sama, sum tey altíð hava gjørt - hóast tað gevur undirskot.

Men eitt sterkt vinnulív fáa vit bara um vit eggia fólkí at finna uppá nýggj ting og ganga nýggjar leiðir. Tí er so týðningarmikið, at pengar verða brúktir til gransking. Um pengar í staðin verða brúkt-ir til at stuðla undirskots-førrætningum, fáa vit hinvegin eitt veikt og sjúkt vinnulív. Tað kenna føroyingar alt til.

Javnaðarflokksins avgerð

Sitandi samgonga hevur gjørt tann stóra skaða, at hon hevur steðgað at kalla allari gransking í Føroyum. Tað er í sjálvum sær ein vanlukka.

Og nú vilja Fólka- og Sambandsflokkurin (teir rópa seg liberalar...) fara eitt stig víðari, og leggja privatar slangur niður í landskassan av nýggjum. Javnaðarflokkurin hevur ivast, og tað sigst hava verið stór ósemja innanflokka.

Men nú sær út til, at tann parturin av Javnaðarflokkinum, sum vil venda aftur til privatkommunismuna, hevur vunnið: Flokkurin er eftir øllum at døma gingin við til, at ávisar fyritøkur, sum geva undirskot, skulu stuðlast.

Javnaðarflokkurin má gera sær greitt, at hetta fær avleiðingar. Tað ber ikki til at gera mun á fólkí og fyritøkum. Fáa rækjuskip-ini studning, verða nógvar 100 fyritøkur í Føroyum, sum fara at hava moralskan rætt til sama studning - ikki minst fiskavirki á landi.

Trýstið frá hesum fyritøk-um fer at ókjast - og so er vandi fyri, at búskapurin aftur fer í knas.

Hin møguleikin

Men enn er einki samtykt.

Frítíðarskúlin

Nú frítíðarskúlin verður viðgjórdur í fjølmiðlunum er umráðandi at fólk vita okkurt um frítíðarskúlar; hví tørvur er á frítíðarskúl-um og hvat flestu frítíðar-skúlar arbeiða eftir.

Jógvan Philbrow Frítíðarskúlaleiðari

Navnið "Frítíðarskúli" er heldur misvisandi, tí frítíðarskúlin er ikki í familju við ein skúla. Rætta heitið er frítíðarheim sambært Dagstovnalógina.

Hví ganga í frítíðarheim/ansing?

Flest, hava helst tað áskoð-anina at frítíðarheimi er bert til fyri at nøkta ein ans-ingar tørv hjá foreldrum, eitt stað har barnið kann verða meðan mamma og babbu eru til arbeiðis. Tað er tað eisini, men tað eru eisini fleiri aðrar orsøkir til at barnið skal ganga í frítíðarskúla.

Ein øðrvísi bygdamynd er eitt. Har ið húsini í bygd-ini stóðu mest sum í einum grannalagið, var lætt at finna sínar spælivinir. Nú-tíðin er øðrvísi, fjarstøða og ferðsla ger sitt til at tað er trupult, enn tá vandamikið at skula leita sær spælivin-irnar fram.

Samstundis sum bygdar-myndin er broytt, er krøv-ini til nútíðar barni broytt.

Eitt tað fremsta kravið til barni, nú, er samskiftis før-leikin. Og hesin førleikin er torførur at menna og styrkja í einsemi.

Heimurin broytist, allur sum hann er, fórdur fram á einari tíðaraldu, ið er ógjør-lig at steðgað.

Tíðaraldan

Henda tíðaralda, førir broytingar við sær, skúlin, sum fyri stuttum var savn-ingarstað klárar illa at metta okta tørvin frá sam-felagnum. Bundin til, í ávisan mun, heldur stírvn-um traditónum. Samstundis sum fleiri og fleiri ábyrgdir verða lagdar út til hann.

Nútiðin setur sera stór krov til samskiftið - har møguleikarnar eru alsamt vaksandi.

Samstundis gerst ein av grundarsteinunum undir samskiftinum, nevniliga menniskja samveru, ella sosial samvera meira týð-andi at duga.

Samskiftið krevur at tú skilir, mál, kropsmál, tóna-lag - og ymiskar samskifts-hættir,umframt annað. Við øðrum orðum; tað krevst at verða sosialur.

Betur barni er fyri sosi-alt, betur er tað ført fyri at fóta sær í einum støðugt broytiligum samfelagið.

Hvat er eitt frítíðarheim?
Frítíðarheimi er fyrst og fremst eitt stað har ið barn-

VIÐMERKINGAR

Her er sosialisering sett í hásetið, móti fakligu inn-læringin í skúlanum.

Tað pedagogiska inni-haldið í einum Frítíðar-heimið.

Fysisku karmarnir, sum frítíðarheim runt um í landin-um, virka undir, eru enn ymskir. Tó tori eg at við vissu at siga at flestu frítíðarheimini, við pedagog-iskum leiðslum líkjast inni-haldsliga. Dagligdagurin inniheldur ymisk tilboð,

kreativt og rørslugit, með-an denturin verður lagdur á at børnini hava frí. Tað at hava frí eigur at geva børn-um rúm at spæla, sum teim-um lystir, hava møguleikan at hvíla seg og at takast við onkrum sum hevur teirra áhugað.

Her eru ikki treytir settar fyri at børnini skulu læra okkurt ávist, ella náa okk-urt ávist pensum. Her er tað barni, sum sjálvt sleppur at brúka tað tíðina tað vil, at læra, spæla og handla á lívspallinum.

Karmarnir á frítíðarskúl-anum eru leysir og tó. Fast-ar karmar fyri hvørjar av-talur eru galdandi, mat-pakka siðir og sømlugur atburður eru har fyri at tryggja at ein tryggleiki kann ráða í Frítíðar-skúlan-um.

Tryggjleikin aftur gerð at børnini fáa dirvi til at víðkað sjónarringin og granska umheimin.

Ikki bara grenja, Jógvan

Heðin Mortensen

formaður í mentamála-nevndini í Tórshavnar kommunu

Í staðin fyri at vísa á tað positiva, sum er hent innan barnaansingarøk-ið, heldur Jógvan Arge fram við síni negativu skrivning, líkt eini gráti-konu.

Hann og hansara fólk kunnu ikki góðtaka, at sitandi samgonga í bý-ráðnum hevur megnað at bygt ansingarstovnar og soleiðis loyst allan tørv-in.

Hetta er hent bæði við og uttan hjálp frá Jógvan Arge, tí veruleikin er tann, at hann hevur at-kvøtt ímóti ávísum ans-ingarstovnum, sum eru bygdir.

Jógvan Arge vísir eisini við síni skrivning á, at hann eftir fyra ár í bý-ráðnum framvegis ikki kennir vanligar manna-gongdir innan býráðs-arbeiði.

Tað stendur rimmar-fast, og tað kunnu allir nevnarlimir í menta-málanevndini og umsit-ingini vátta, at Jógvan Arge hevur fingið øll tøl

Postverkið, ljóta dunnan

Kári P. Højgaard Løgtingsmaður

Tað er rætt, at frimerkja-deildin hevur verið og er peningamaskinan í Post-verkinum og tá samlara-áhugin minkar, ávirkar hetta eisini inntøkurnar.

Hvussu sá Postverkið út tá tað var yvirtikið og var tað nú tann vakri danski svanin, ið føroyingar yvir-tóku, sum dugnaliga starvs-fólkið smb. greinini hevur vanskæpla til eina dunnu ?

Við yvirtøkuna átti Post-verkið bert posthúsinu í Havn og Klaksvík. Starvs-fólkini, ið vóru limir í Dansk Postforbund, høvdu skipaði viðurskifti, men størsti parturin vóru sett "smb. kontrakt" (undirlønt mín viðmerking) har tey, ið høvdu posthúsið, fingi eina samsýning fyri leigu, reingerð og løn. Tað hevur kostað Postfelagnum al-mikið stríð og tikið nógv ár at fáa skipaði viðurskifti, so starvsfólkini innan henda stovn hava javnbjóðis set-anartreytir við onnur al-menn starvsfólk.

Hendan uppdatering av starvsfólkaviðurskiftum hevur kostað pening. Sama

Tað er galdandi fyri hólis-viðurskiftini, har tað nú er ein frøði at koma inn á tey nossligu posthúsinu, har fryntlig starvsfólk (skjótt øll í búna) avgreiða brúkar-an skjótt og væl.

Bláu bilarnir, vakrir og reinir, bjóða bestu flutn-ingstænastu. Tó, her andar kappingarráðið stovnin í nakkan, tí hesin við al-mennum stuðið kappast við privata marknaðin og tað er bert ein spurningur um tíð, hvussu leingi hetta gongur.

Posthús í handlum

Her eri eg grundleggjandi ósamdur.

Hendan skipan var gald-andi, tá føroyingar sigldu við seglum og fram til 1970 árinu, og er eftir mínum tykki eins avlodda. Trygdn við einari postskipan eigur ikki at verða lögð út til kioskir og handlar. Tey stig tikin verða, mega vera framstig og ikki sum Alfred mælir til 35 ára afturstig.

7 posthús í Føroyum

Hvussu nógv posthús eiga at verða, er fyrst og fremst

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
ja@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Tóki Højgaard
toki@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Hjördis Gregersen hjordis@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Aki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Solby Eliassen solby@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo
Páll Holm Johannesen pall@sosialurin.fo
Sosialurin í Suðuroy:
Tel. 375364 fax 375464
Tel. 220727
Terji Nielsen terji@sosialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo
Eyðna Skaale eydna@sosialurin.fo
Hans Kárason Miikkelsen hans@sosialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Terji Nielsen terji@sosialurin.fo
Myndamenn:
Sosialurin í Vágum:
Alvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Lýsingar				
Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12
Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettú freistir.				
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.				
Stødd:				
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.				
Innsent tilfar				
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnad um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.				

Blaðið verður prentað

mánadag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰